

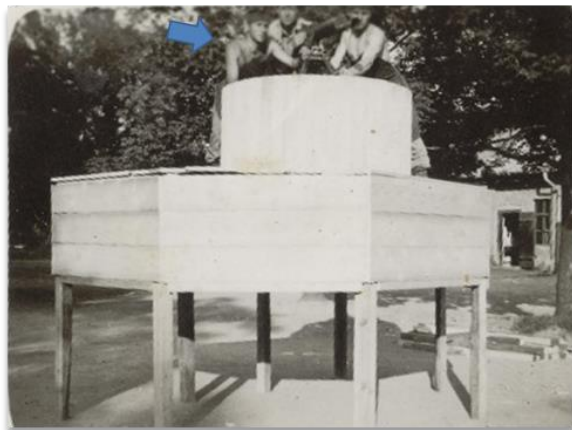
מעט מן האור: חנוכיותיו של אברהם לבנת (וייס)

מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך (הבעל שם טוב)

גם בימים קשים אלו, חנוכה הוא חג מיוחד במשפחתנו, בשל זיקה הדוקה לסבא שלי, אברהם לבנת, יליד ג'יור (Győr). במשך שנים רבות, נהג אברהם לבנות חנוכיות מעץ, בשלל דוגמאות ועיצובים, ובהשפעת נושאים רבים ומגוונים. תולדות חייו של אברהם ואשתו, מרטה לבית שפיגל, עוד יובאו בסיכום נפרד. לקראת חנוכה, נתמקד בחנוכיות אותן יצר במשך השנים.

אברהם נולד בשנת 1915 בג'יור (Győr) בשם ארנולד (נולדי) וייס (Weisz Noldi). כנער, הצטרף לתנועת "הנוער הציוני", והחל בהדרגה לתכנן את עלייתו לארץ ישראל. עם סיום לימודיו בגימנסיה בגיור, ביקש אברהם לרכוש מקצוע אשר יוכל לשמש אותו בארץ ישראל. הוא בחר בלימודי נגרות, ונרשם לבית ספר מקצועי לעבודות עץ. מקצוע זה ילווה אותו כל חייו.

בגיל 21 שירת אברהם בצבא ההונגרי במשך שנתיים, במסגרת שירות חובה. גם בצבא שימש אברהם כנגר, ובין השאר בנה מתקנים ששימשו לצורכי אימונים.

אברהם ואשתו מרטה עזבו את גיור בשנת 1941, ביום בו נישאו, ועלו לארץ ישראל. בשנים הראשונות בארץ ישראל, עבד אברהם כנגר עבור הצבא הבריטי. בשנת 1942, בתקופה בה עבד בבסיס צבאי ברפיח שבדרום רצועת עזה, תכנן ויצר אברהם את החנוכיה הראשונה שלו, בעלת מבנה מדורג, ובראשה מגן דוד.

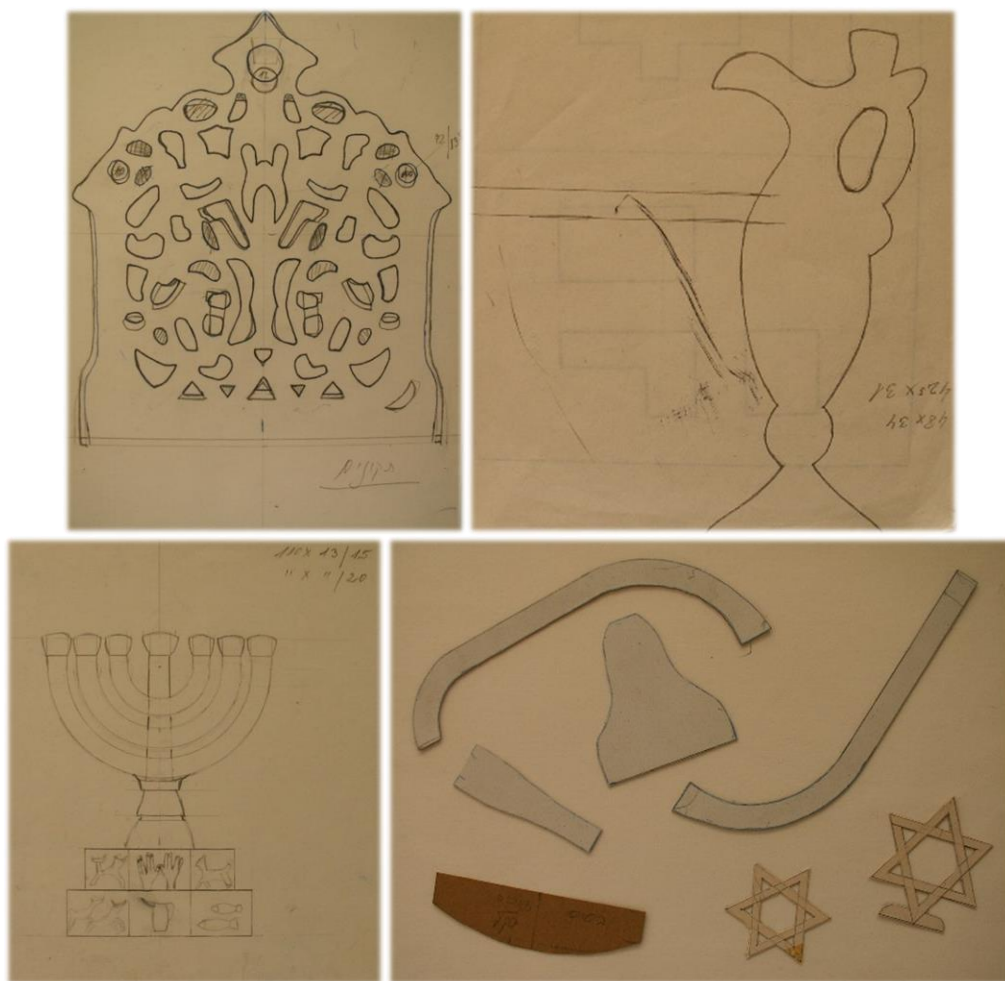
עם תום מלחמת העולם השנייה, הוסיף אברהם לעבוד כנגר, לעיתים כבעל נגריה עצמאית ובתקופות אחרות כשכיר במפעלים שונים. בשנים הללו התמקד בעבודותיו השונות, ללא פנאי ליצור חנוכיות. בשנת 1962 הצטרף אל צוות ההוראה של בית הספר "אורט", תחילה בתור מורה במגמת נגרות, ובהמשך כמרכז המגמה. בתקופה זו, שב ליצור חנוכיות רבות: אחת לשנתיים לערך היה מתכנן דגם חדש.

את חנוכייתו השנייה יצר אברהם בשנת 1964. חנוכיה זו מורכבת מפך שמן ולצידו גזע של עץ זית. במשך השנים, נהג אברהם לבנות עותקים של חנוכיותיו ולתת אותן כמתנות לבני משפחה ולחברים. חנוכיה זו, בהיותה אחת הראשונות אותה יצר, זכתה למספר רב של עותקים.

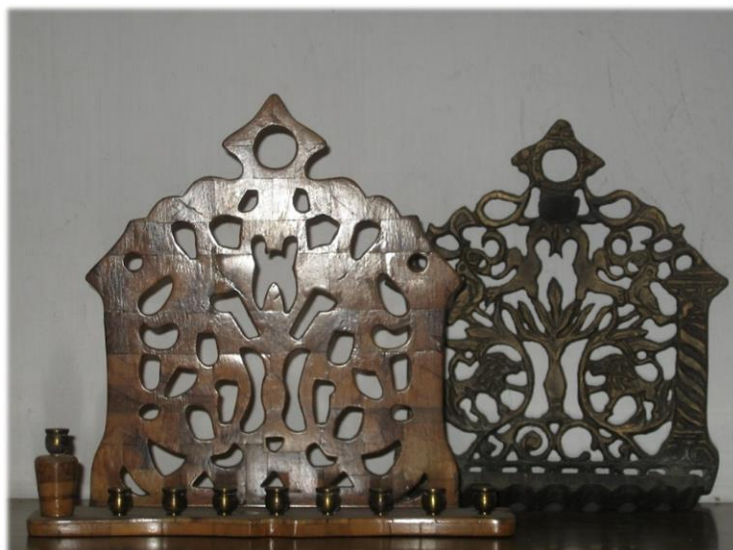
לכל חנוכיה מוגמרת קדמו שבועות, חודשים ולעיתים אף שנים של מחשבה ותכנון. כל חנוכיה החלה את דרכה במספר שרטוטים ותרשימים. הללו הועתקו בדרך כלל לניירות שרטוט או לשבלונות של קרטון, ומהם אל משטחי העץ.

נתמקד עתה במספר חנוכיות אותן תכנן אברהם במשך השנים, תוך בחינת מקורות ההשראה ליצירתן. בשנת 1970 יצר אברהם חנוכיה עם דוגמת הכותל המערבי. חנוכיה זו מנציחה את שחרור הכותל ואיחוד ירושלים, וככל הנראה תכנונה החל קרוב יותר לסיומה של מלחמת ששת הימים. חנוכיה נוספת בעלת זיקה לירושלים מציגה חומה ובה שער.

אברהם חיפש באופן תמידי רעיונות חדשים לחנוכיות, ובחלק מהפעמים בחר ליצור בעץ חנוכיות קיימות ממתכת. דוגמה לכך היא חנוכיה בעלת פיתוחים וחללים שנוצרה בשנת 1977, בהשראת חנוכית מתכת שהיתה בביתו.

חנוכיה בעלת כנים מעוגלים ובראשה מגן דוד נבנתה בהשראת תמונה בעיתון, בה נראה ראש הממשלה לשעבר, לוי אשכול, אוחז בחנוכיית מתכת דומה. את תמונת ראש הממשלה שמר אברהם יחד עם שרטוטי חנוכיה זו.

כפי שראינו, הציונות חלק מתפיסת עולמו של אברהם כבר מגיל צעיר. מוטיבים ציוניים ניכרים גם ברבות מחנוכיותיו. כך למשל חנוכיה בהשראת צורת ההתיישבות "חומה ומגדל", וחנוכיה בצורת מגן דוד בה משולבים זוג אריות.

בשנת 1990 יצא אברהם לגמלאות, והתפנה ליצור חנוכיות רבות נוספות, בדרך כלל אחת לשנה. הוא הוסיף להסתמך על מוטיבים ציוניים, והמשיך להיות מושפע מחנוכיות מתכת אותן ראה או שהיו ברשותו.

עם השנים, נעשתה יצירת החנוכיות מאתגרת ומורכבת. לאחר יציאתו לגמלאות, עבד אברהם בעיקר בביתו. כשביקש לבצע פעולות מורכבות, היה פונה לתלמידיו לשעבר בבקשה להשתמש במכשור המצוי בנגריות שלהם. בנוסף, הוא נאלץ לדאוג לאספקה של עץ, והשתמש בחלק מהפעמים במוצרי עץ ישנים שמצא ברחוב. במשך כל השנים, הוסיף אברהם לחלק חנוכיות, וחפצים נוספים אותם בנה, לקרובי משפחה, חברים ומכרים.

עד לפטירתו בשנת 2010, יצר אברהם כ-30 דגמי חנוכיות שונות. כיום, מעטרת החנוכיות את בתיהם של ילדיו, נכדיו ומכריו, ומשמרות את זכרו. בתקופה חשוכה זו למדינת ישראל ולעם היהודי כולו, נתנחם במעט מן האור שממשיכות להפיץ חנוכיותיו של אברהם.